

Vooruitkijken voor Vlaanderen

11 juli toespraak voor het VKRL (Vlaamse Kring Regio Leuven) op 10 juli 2010

a) De verkiezingsuitslag van 13 juni 2010

Vlaamse vrienden van het VKRL, toen men mij vroeg om vandaag voor u een 11 juli rede te houden, lag het voor de hand dat de verkiezingen voor de Federale Kamers van net geen maand geleden hiervoor het ideale thema zouden vormen. Uiteraard sluiten de voltooide gesprekken van (gewezen) informateur Bart De Wever hier ook nauw bij aan. Dit alles vormt dan weer een vertrekpunt om vooruit te blikken naar de nabije toekomst voor Vlaanderen aan de hand van een aantal goed overwogen belangrijke indicatoren.

Wij kunnen er niet om heen dat 13 juni 2010 heeft gezorgd voor wat men in de Angelsaksische landen – en vooral in de Verenigde Staten- een *landslide* noemt. De Nieuwe Vlaamse Alliantie van voorzitter Bart De Wever heeft ontegensprekelijk een grote verkiezingsoverwinning geboekt. Met ca. 28 % van de stemmen voor de Kamer en meer dan 30 % voor de Senaat (vooral dankzij het lijsttrekkersschap van De Wever zelf die maar liefst 785.000 voorkeurstemmen behaalde), in de geest van zogeheten ‘sterke figuren’ als een Steve Stevaert in 2004, een Yves Leterme in 2007, of nog veel vroeger Leo Tindemans,¹ behaalde de NVA de grootste overwinning voor een Vlaams-nationale partij ooit. Daarmee deed zij meteen beter dan het Vlaams Blok / Vlaams Belang bij de verkiezingen voor het Vlaams Parlement in 2004 (24, 8 %). Maar het is dus alleszins manifest onwaar dat met de NVA “Voor het eerst in de geschiedenis een niet-klassieke partij de grootste van Vlaanderen (en van België) wordt”, zoals sommige perscommentatoren willen laten uitschijnen.² Het Vlaams Blok heeft dit de NVA reeds voorgedaan, vermeldt Bart Maddens terecht in *De Standaard*.

Tweede belangrijke vaststelling bij de verkiezingsuitslag is het feit dat de drie ‘V’ partijen, NVA, Vlaams Belang en LDD, samen 43,87 % van de stemmen halen, een ongeziene electorale weelde voor Vlaams-nationalisten die in ‘Vlaamse zetels’ uitgedrukt voor 40 van de 88 Vlaamse verkozenen in het Federaal Parlement zorgt. Dit alles liet Bart De Wever besluiten dat de politieke grondstroom in Vlaanderen – ook met het oog op de toekomst - centrum-rechts is. Er zou zijns inziens plaats zijn voor een partij die tot 40% van de stemmen kan halen, een Vlaamse CSU, zo men wil.³ Het Vlaams Blok / Vlaams Belang kwam vroeger reeds tot dezelfde conclusie.

De traditionele kleurpartijen halen in zetels noch in percenten 50 %, tenzij zij zich laten depaneren door Groen! Maar het satirisch Franstalig Brusselse weekblad *Père Ubu @ Pan* tempert in zekere zin de vreugde binnen het Vlaams-nationale kamp door er op te wijzen dat FDF-voorman Olivier Maingain in het (ongrondwettelijk, niet-gesplitste) kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde zijn voorkeurstemmen zag stijgen van 45.000 naar 63.000. Toch is de overwinning van de NVA volgens de redacteur een teken aan de wand. De Vlamingen willen België laten beven op haar grondvesten en nagenoeg alles splitsen.⁴ In de buitenlandse kranten, zoals *Le Figaro*, *the New York Times*, *Le Monde*, *de Telegraaf*, *de Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *the Financial Times* en zenders als de NOS, de BBC en menig Frans televisiestation wordt De Wever aanzien als de wegbereider van een zelfstandige republiek Vlaanderen.⁵ Toch nog even afwachten, zou ik denken.

b) Bart De Wever formateur

De NVA heeft dus gewonnen en mocht alvast de informateur, wie anders dan Bart De Wever, leveren in dienst van België en het koningshuis. Bart had trouwens ook reeds van te voren aangekondigd dat hij geen premier wilde worden. Hij besepte maar al te goed dat dit slecht ligt in het Vlaams-nationale kamp. Het is alsof hij Vlaanderen zou verraden.⁶ Hij moest dus enkel maar het pad effenen voor een regeerakkoord en een regering met een aan de zekerheid grenzende waarschijnlijkheid PS'er aan het hoofd. Immers, de Waalse socialisten zijn de andere overwinnaars van de verkiezingen van 13 juni jongstleden geworden met zo'n 37,1 % van de stemmen. Waar het plebisciet volgens *De Morgen* in Vlaanderen voor een "aardverschuiving" zorgde, betekende dit in Wallonië, volgens dezelfde krant "politieke stabiliteit".⁷ De zaken lijken echter minder vlot te gaan dan verwacht, want eergisteren werd De Wever van zijn taak ontlast en Elio Di Rupo aangesteld als préformateur. Ondanks het feit dat De Wevers opdracht volbracht is en hij ook de nodige kritiek mocht slikken voor zijn aanpak van de zaken, blijft het water (voorlopig ?) nog veel te diep tussen NVA en PS. In elk geval, er komt dus nog een supplementair rondje onderhandelen met Di Rupo in een hoofdrol.

Wij kijken vooruit voor Vlaanderen en proberen af te tasten wat dit ons allemaal zou kunnen opleveren of ook weer niet. De NVA waarvan gewezen kamerlid Jan Loones ooit zei dat zij geen separatistische dan wel een independentistische partij is ("*what's in a name ?*" of is het "*nomen est omen*" ?), heeft reeds bij monde van haar voorzitter verklaard dat zij het land niet wil splitsen, lees: momenteel (voorlopig?) geen onafhankelijkheid voor Vlaanderen nastreeft. *Het Nieuwsblad* kopte overigens op 14 juni met betrekking tot Bart De Wever: "Koning van Vlaanderen, maar wat met België?" Bijgevolg herinneren wij toch nog even aan de door de NVA gedane grote verkiezingsbeloften: de afschaffing van het Brussels Gewest, de splitsing van de sociale zekerheid, de uitvoering van de resoluties van het Vlaams Parlement – destijds door alle traditionele partijen goedgekeurd -, geen regering zonder akkoord, om nog maar te zwijgen van de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.⁸

Op de verkiezingsavond van 13 juni werd daarentegen verzoenende taal gesproken aan het adres van de Franstaligen. De Wever had het over 'bruggen bouwen', 'institutioneel en financieel orde op zaken stellen', 'het land niet blokkeren, maar met de Franstaligen structuren maken die functioneren', 'want durven veranderen heet samen vooruitgaan'. Het splitsen of liever een oplossing bieden voor het probleem BHV moet de NVA nochtans minder problemen op leveren met de *Parti Socialiste* dan met de *Mouvement Réformateur* en haar satelliet het *Front Démocratique Fédéraliste*. Ondertussen weten wij ook meer en beter... En wat dan met fundamentele zaken als de financiële gezondmaking van de staat (de NVA wil 22 miljard Euro besparen, terwijl de PS 7 miljard Euro extra wil uitgeven), de justitie, de migratiepolitiek...om maar enkele 'problemen' te noemen. Informateur Bart De Wever grapte zelf dat hij er een hele namiddag kon over discussiëren. Tussendoor had De Wever het ergens over een "Vlaams Front", waarmee hij echter wel de traditionele partijen op het oog had.⁹

Er duiken dus heel wat problemen van institutionele, budgettaire en maatschappelijke aard op, vooraleer zelfs een formateur kan worden aangesteld.¹⁰ Hetgeen niet wegneemt dat Elio Di Rupo niets onoverkomelijk acht. En dan krijgen wij meteen ook uitlatingen van het genre: "De Franstalige verkozenen zullen een stap moeten doen naar de Nederlandstalige verkozenen en omgekeerd."¹¹ De voorzitter van de Waalse socialisten streeft overigens naar een tweederde meerderheid om een staats hervorming te kunnen realiseren. Deze regering zou er reeds per 1 september moeten wezen. Verkiest de NVA, gezien het liberale economische

profiel van de partij, een regering met MR en Open-VLD, dan zet de PS als coalitiepartners op de CDH, Ecolo, SPa en NVA, een afspiegeling van de gewestregeringen dus. Of nog anders gezegd: een travaillistische coalitie met de NVA als schaamlapje. In ieder geval zowel de PS als de NVA zijn “*incontournable*” om een regering te vormen.¹²

Bart De Wever van zijn kant wil wel een groot akkoord waarmee alle partijen kunnen leven. Het blijft twijfelachtig of hij daarin zal slagen zonder de eigen Vlaams-nationale achterban en die van het Vlaams Belang voor het hoofd te stoten.¹³ Uit het Franstalige kamp komt er slechts een enkele kritische stem, meerbepaald van FDF-voorzitter Olivier Maingain. Hij is van oordeel dat de onderhandelingen uiteindelijk niets zullen opleveren.¹⁴ Diezelfde Maingain is opvallend genoeg eerder te vinden voor Vlaamse onafhankelijkheid dan voor confederalisme...

c) Wat van de regionalisering ?

Toch zouden er reeds enkele aanwijzingen zijn in de richting van een daadwerkelijke regionalisering van bepaalde – overigens niet onbelangrijke – maatschappelijke materies. De heren Marc Justaert en Guy Peeters, voorzitters van de Christelijke resp. de Socialistische Mutualiteiten, dus behorend tot het zogenaamde “middenveld”, zijn wel te vinden voor de splitsing van de ziekteverzekering. Op voorwaarde dat de “solidariteit” (tussen de belgen...) gehandhaafd blijft, moeten ongerijmdheden worden weggewerkt, dit ook in functie van meer efficiëntie.¹⁵ Als een dergelijke operatie zou slagen, dan wordt de stelling “dat de NVA niet beschikt of geen contacten heeft met het middenveld”¹⁶ grotendeels overbodig.

Deze bewering is overigens niet meer dan een boutade. De NVA heeft de jongste jaren goede contacten uitgebouwd met de werkgevers, de artsenbonden en de universiteiten. Philippe Muyters, NVA-minister in de Vlaamse regering is een VOKA-man en net niet de meerderheid van de Vlaamse artsen staan achter de NVA, dankzij dr.Louis Ide. Koen Algoed, economist van CD&V signatuur geeft leiding aan het kabinet van Muyters.¹⁷ Een aantal personaliteiten uit de denktank “In de Warande”, zoals de vroegere CEO van de KBC-bank, Remi Vermeiren leunen onverbloemd aan bij de NVA. Een Jürgen Constandt van het Vlaams Neutraal Ziekenfonds zal ook maar al te graag zijn expertise beschikbaar stellen...Er bestaat echter geen Vlaams-nationaal syndicaat. En dit laat zich gevoelen...

De traditionele vakbonden zijn van oordeel dat de standpunten van de NVA en hetgeen zij zelf nastreven ver uit mekaar liggen. Was het trouwens ook niet Luc Cortebeek, topfiguur uit de christelijke arbeidersbeweging, die had op geroepen om niet voor de partij van Bart De Wever te stemmen?¹⁸ De partij zou de rijken bevoordelen. Vandaar misschien dat de financiële markten veeleer gunstig reageerden op de overtuigende zege van het Vlaams-nationalisme op zondag 13 juni 2010.¹⁹ Toch heeft ACW'er Jan Renders in *De Tijd* moeten bekennen dat de NVA in haar rangen eveneens mensen met een sociale reflex telt.²⁰ En ik zou er durven aan toevoegen: idem dito voor het Vlaams Belang. Immers, de Vlaamse Beweging is steeds een sociale beweging geweest! In ieder geval mag men stellen dat de huidige grootste partij van Vlaanderen en zelfs van het land over meer troeven beschikt dan wordt verondersteld. Het klopt dus niet, zoals ik in *De Tijd* las dat “Wie macht duurzaam wil maken, haar moet structureren. En dat daarom PS-voorzitter Elio Di Rupo er heeft, en (gewezen) informateur Bart De Wever nog niet.”²¹ De NVA beschikt dus wel degelijk over een netwerk om specialisten in bepaalde materies aan te boren.

Wij grijpen terug naar het thema ‘financiën’. De minister-presidenten van de deelstaten zijn van oordeel dat met een overheveling van de bevoegdheden naar de regio’s extra financiële middelen en fiscale verantwoordelijkheden dienen gepaard te gaan. Langs Vlaamse kant vormt de octopusnota van 2008 hiervoor het uitgangspunt. Deze nota was het resultaat van een overeenkomst gesloten tussen CD&V, SPa en NVA in de Vlaamse regering. Daarin was (en is) onder meer sprake van de regionalisering van het werkloosheidsbeleid, de overheveling van de sociaal-economische hefboomen, als daar zijn het betaald educatief verlot, de controle en het toezicht op de uitzendarbeid enzovoort, uiteraard ook de overheveling van het gezondheidsbeleid naar de gewesten.²² Voor de PS is raken aan de sociale zekerheid echter uit den boze, de partij loopt er tevens minder warm voor dat de regio’s meer fiscale verantwoordelijkheid krijgen. Dit zou, althans volgens Rudi Demotte, tot meer concurrentie tussen de deelstaten leiden. De Waalse minister-president verwerpt verder de stelling van Bart De Wever dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet worden afgeschaft. Hij weet zich hierbij gesteund door de minister-president van dat gewest en partijgenoot, Charles Picqué die een herfinanciering van Brussel eist voor de luttelijke som van een half miljard euro.²³

In tijden van crisis is het echter weinig evident dat het geld zomaar te grabbel wordt gegooid. Wel haalbaar – en dit vanwege de werkgevers - lijkt mij het (Vlaams) opzet om de vennootschapsbelasting om te zetten in regionale belastingskredieten. Hiermee hebben wij meteen een machtige fiscale hefboom in handen waarmee tal van gewestelijke beleidskeuzes te maken zijn, bvb. inzake energie en efficiëntie. Vlaanderen is echter minder gesteld op subsidies. Wij zien meer heil in buitenlandse investeringen en in onderzoek en ontwikkeling – het zogeheten “O & O”.²⁴ In 2007 werd hieraan in Vlaanderen ruim 3,85 miljard euro besteed. Hiermee scoren wij boven het EU-27 gemiddelde, maar wel lager dan Duitsland en de Scandinavische landen. Vlaanderen is dan weer koploper op internationaal vlak voor wat betreft de private financiering van het onderzoek in het hoger onderwijs met 15,3 % van het totale budget dat ter beschikking staat voor “O & O”. De interactie tussen de bedrijven en het hoger onderwijs ligt zeer hoog. Tussen 2004 en 2009 steeg het Vlaamse overheidsbudget voor O & O met ruim 300 miljoen euro, maar dit jaar moet er worden gespaard met 64 miljoen euro. Zitten we hiermee in de middenmoot binnen Europa, dan overtreffen onze publicaties de wereldstandaard op het vlak van biologie, biowetenschap, biomedisch onderzoek, klinische en experimentele geneeskunde.²⁵

Bart De Wever had als informateur ongetwijfeld ook oog voor de toestand van de overheidsfinanciën en dan denken wij vooral aan de Belgische overheidsschuld. Deze groeide in het eerste kwartaal van dit jaar, meer bepaald de periode 1 januari – 31 maart, met 16,3 miljard euro aan tot 342,9 miljard euro. Het is de eerste keer in acht jaar dat de schuld groter is dan de jaarproductie van de Belgische economie. Van alle overheden gaat de federale overheid met de palm van de grootste boosdoener lopen (maar na 2011 zullen ook de Vlaamse financiën weer structureel in het rood duiken). Met deze openstaande schuld werd meteen een derde van de schuldafbouw tussen 1993 en 2007 weggeveegd. Al die ‘inspanningen’ zijn dus voor niets geweest. België behoort nu tot een select groepje van vijf rijke landen waar de overheidsschuld groter is dan het bbp (bruto binnenlands product). De vier andere landen met deze toch weinig benijdenswaardige reputatie zijn: Japan, Italië, Griekenland en IJsland.²⁶ Bart De Wever is van mening dat ook de deelstaten een inspanning zullen moeten leveren om de overheidsfinanciën te saneren. Rudy Demotte kan zich hierin vinden, op voorwaarde dat de besparingen in kwestie niet ten koste gaan van de economische ontwikkeling van zijn gewest. Dus: liever niet.²⁷

Over wat kan de NVA verder ook nog onderhandelen ? De splitsing van het immigratie- en asielbeleid bvb. Net zoals het Vlaams Belang en de LDD lijkt de partij absoluut geen vrede te kunnen nemen met de huidige situatie van de snel-belgwet, die weinig of geen eisen aan de inburgering stelt. Moet het nog gezegd dat Vlaanderen hier weer de kop van jut is. Meer dan drie jaar geleden telde België officieel 932.161 personen met een vreemde nationaliteit, of 8,8 % van de totale bevolking.²⁸ De asielaanvragen stegen met 35 % in amper drie jaar tijd. Daarmee ontvangen wij per hoofd 2,5 keer zoveel asylanten als Frankrijk, 3,3 keer zoveel als het Verenigd Koninkrijk en 6 keer meer dan Duitsland. Met een gemiddelde van 1400 asielaanvragen per maand zitten we tegen 2020 met een leger van 137.760 nieuwe uitgeprocedeerde illegalen ten lande.²⁹ Een ander probleem vormen de geïmporteerde ‘allochtone bruiden’. Tussen 1974-1987 kwamen 10.041 personen uit Marokko en Turkije naar België over om hier te huwen. Uiteraard betreft het hier ‘officiële cijfers’, de ware aantallen, waarvan een groot aantal onder de clandestiniteit vallen, moeten wij noodgedwongen buiten beschouwing laten. Wel mag men stellen dat ca. 40 % van de gehuwden in het Vlaams Gewest, afkomstig uit Marokko en Turkije, huwelijksmigranten zijn.

Dit brengt ons tot de vaststelling dat in Vlaanderen het aantal niet-Belgen tussen 1970 en 2007 is toegenomen van 3% tot 8,8 %; de hoeveelheid niet in België geboren buitenlanders in Vlaanderen gestegen is van 9,4 % in 1970 naar 12,1 % in 2006, en waar tenslotte de niet-Belgen bij geboorte 11,7 % van de bevolking in 1970 uitmaakten dit in 2006 tot 15,9 % is opgelopen. Voegen wij hier nog aan toe dat in 1992 en 2000-2002 heel wat minderjarigen en/of pasgeborenen afkomstig uit Turkije en Marokko de Belgische nationaliteit verwierven.³⁰

De Vlamingen die uit de steden wegtrekken worden in vele gevallen meer dan enkel maar vervangen door vreemdelingen. In een stad als Hasselt komen dubbel zoveel niet-Belgen zich vestigen in vergelijking met de autochtone emigranten (14,9 – 32,3). Sint-Niklaas en Aalst tellen viermaal zoveel niet-Belgische immigranten tegenover de Vlamingen die de stad verlaten (7,3 – 31,1 ; 6,9 – 24,2).³¹ Ik beschik over nog meer hallucinante cijfers, namelijk die van de linkse demograaf Jan Hertogen, maar ik wil uw avond niet helemaal vergallen.

d) Eisenbundel

Uiteraard zijn er nog talloze andere thema’s die onze belangstelling wegdragen met het oog op de toekomst. Maar laat me besluiten met een eigen verlanglijstje richting NVA kenbaar te maken:

- Een aanvang maken met de splitsing van de sociale zekerheid en met het verwerven van financiële autonomie. Zodat Vlaanderen over meer middelen, instrumenten en bevoegdheden kan beschikken om een eigen beleid te voeren. Met enige emotie kijk ik in dit verband naar Baskenland dat over volledige fiscale autonomie beschikt, een eigen sociale zekerheid kent met een hoogstaande en efficiënte gezondheidszorg tot gevolg. Als Bart De Wever dit reeds zou kunnen realiseren is hij ‘onze man’.
- Bij de regeringsvorm belangrijke departementen durven opeisen, zoals binnenlandse zaken, buitenlandse zaken en justitie.
- Het kies- en gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde splitsen op basis van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof.

Met u allen hoop ik dat deze verlangens zo vlug mogelijk bewaarheid worden. Ik dank u voor uw welwillende aandacht en wens u nog een aangename 11 juli viering toe, onze Vlaamse Feestdag, zoals u weet!

Peter Van Windekens

Hoofdredacteur TeKoS

-
- ¹ Van Impe, L. (2010), *Leerling-tovenaar. Commentaar op de verkiezingen van 2010*, in: *Het Nieuwsblad*, 14 juni 2010.
- ² Van Impe, L. (2010), *art.cit.*; Anon. (2010), *De nieuwe Vlaamse leeuw*, in: *De Morgen*, 14 juni 2010.
- ³ Verschelden, W. (2010), *Om premier te worden moet Di Rupo geen prijs betalen*, in: *Het Nieuwsblad*, 15 juni 2010.
- ⁴ “*Panique*” (rubriek) (2010), in: *Père Ubu @ Pan*, 17 juni 2010, p.3.
- ⁵ *Buitenlandse pers: het einde van België* (2010), in: *Het Laatste Nieuws*, 14 juni 2010.
- ⁶ Van Impe, L. (2010), *De Wever effent pad voor Di Rupo*, in: *Het Nieuwsblad*, 18 juni 2010.
- ⁷ Callewaert, C. (2010), *Aardverschuiving in Vlaanderen, politieke stabiliteit in Wallonië*, in: *De Morgen*, 14 juni 2010.
- ⁸ Van Impe, L. (2010), *Leerling-tovenaar*, in: *Het Nieuwsblad*, 14 juni 2010.
- ⁹ Lefevere, F. (2010), *En nu ? De Wever toch veroordeeld tot onderhandelingen met Di Rupo*, in: *Het Nieuwsblad*, 14 juni 2010; Otte, A. (2010), *Kijk nu naar ons! Bart De Wever blijft opvallen nuchter in overwinningstoespraak*, in: *Het Nieuwsblad*, 14 juni 2010.
- ¹⁰ Van Impe, L. (2010), *Bart De Zwijger*, in: *Het Nieuwsblad*, 18 juni 2010.
- ¹¹ Corthouts, J. (2010), *Voor Elio Di Rupo wenkt premierschap*, in: *De Morgen*, 14 juni 2010; Id. (2010), *Feestende PS ziet Di Rupo als premier*, in: *De Morgen*, 14 juni 2010; Eeckhout, B. (2010), *Di Rupo wil vlug gaan*, in: *De Morgen*, 15 juni 2010.
- ¹² Albers, I. en Verschelden, W. (2010), *Het is nog te vroeg voor Di Rupo*, in: *De Standaard*, 3 juli 2010; Gorlé, P. (2010), *Tegen 1 september hopelijk klaar*, in: *Het Laatste Nieuws*, 16 juni 2010; Segers, J. en Galle, M. (2010), *De Wever en Di Rupo zijn goed maatjes (voorlopig toch...)*, in: *Het Laatste Nieuws*, 15 juni 2010; Galle, M. (2010), *Di Rupo grijpt hand De Wever*, in: *Het Laatste Nieuws*, 15 juni 2010; Segers, J. (2010), *Wij gaan niet op tafel dansen*, in: *Het Laatste Nieuws*, 15 juni 2010; Van der Kelen, L. (2010), *Is er een plan B ?*, in: *Het Laatste Nieuws*, 15 juni 2010; Segers, J. (2010), *Koning kiest voor republikein*, in: *Het Laatste Nieuws*, 18 juni 2010; Van der Kelen, L. (2010), *Flamingant voor vorst en vaderland*, in: *Het Laatste Nieuws*, 18 juni 2010; Segers, J. (2010), *De Wever rolt rode loper uit voor Di Rupo*, in: *Het Laatste Nieuws*, 18 juni 2010; Van der Kelen, L. (2010), *Het werk is enorm maar doenbaar*, in: *Het Laatste Nieuws*, 17 juni 2010; Gorlé, P. (2010), *Alle vertrouwen dat we slagen*, in: *Het Laatste Nieuws*, 17 juni 2010; Rommens, W. en Demeyer, P. (2010), *Di Rupo maakt PS weer incontournable*, in: *Het Nieuwsblad*, 14 juni 2010; Van der Kelen, L. (2010), *Water en vuur verzoenen*, in: *Het Laatste Nieuws*, 14 juni 2010; Erkul, A. (2010), *Feestende PS ziet Di Rupo als premier*, in: *De Morgen*, 14 juni 2010; Eeckhout, B. (2010), *Di Rupo wil vlug gaan*, in: *De Morgen*, 15 juni 2010; Samyn, S. (2010), *Préformateur Di Rupo wacht een zware klus*, in: *De Standaard*, 9 juli 2010; Blomme, P. (2010), *Speeltijd is voorbij voor Bart De Wever*, in: *De Tijd*, 1 juli 2010.
- ¹³ Verelst, J. (2010), *NVA richt het vizier op regeren*, in: *De Morgen*, 15 juni 2010.
- ¹⁴ Anon. (2010), *Liefde tussen PS en NVA zal niets opleveren*, in: *De Morgen*, 15 juni 2010.
- ¹⁵ Blomme, P. (2010), *De Wever toetst splitsing gezondheidszorg*, in: *De Tijd*, 30 juni 2010.
- ¹⁶ Bervoet, D. (2010), *Volkspartij zonder zuil*, in: *De Tijd*, 28 juni 2010; Renson, I. en Van de Velden, W. (2010), *Wie bevolkt het economisch legioen van Bart De Wever*, in: *De Tijd*, 19 juni 2010.
- ¹⁷ Id. (2010), *ibid.*
- ¹⁸ Loa (2010), *Standpunten De Wever en vakbonden liggen ver uiteen*, in: *De Standaard*, 30 juni 2010; Mommaerts, O. en Mariën, J. (2010), *ACW hoort niet thuis in Vlaams-nationale en neo-liberale CD&V*, in: *De Morgen*, 30 juni 2010.
- ¹⁹ Dereymaeker, F. (2010), *Zege De Wever laat financiële markten koud*, in: *Het Laatste Nieuws*, 15 juni 2010; Van de Velden, W. en Blomme, P. (2010), *Vlaams-nationalist moet België redden*, in: *De Tijd*, 15 juni 2010.
- ²⁰ Broeckmeyer, I. (2010), *Verkiezingen zijn momentopnamen*, in: *De Tijd*, 15 juni 2010.
- ²¹ Gezegde uit *De Tijd*, 6 juli 2010.
- ²² Verstraete, K. en Van de Velden, W. (2010), *Octopusnota is Vlaams Front*, in: *De Tijd*, 16 juni 2010.
- ²³ Blomme, P. (2010), *Deelstaten eisen boter bij de vis*, in: *De Tijd*, 23 juni 2010.
- ²⁴ Thomaes, R. (2010), *Tien tips voor een zinvolle staats hervorming*, in: *De Tijd*, 17 juni 2010.

-
- ²⁵ Anon., *Vlaanderen onderzoekt en innoveert. Kerncijfers, trends en internationaal positioneren*. Ed.2010. Brussel: Vlaamse overheid, Dep. Economie, Wetenschap en Innovatie, 2010.
- ²⁶ Vervenne, W. (2010), *Staatsschuld stijgt boven 100 procent*, in: *De Tijd*, 2 juli 2010; Winckelmans, W. (2010), *Vlaamse begroting niet duurzaam genoeg*, in: *De Standaard*, 8 juli 2010.
- ²⁷ Blomme, P. (2010), *Deelstaten eisen boter bij de vis*.
- ²⁸ VRIND 2008. *Vlaamse Regionale indicatoren* (2009). Brussel: DAR, Studiedienst van de Vlaamse Regering, p.293.
- ²⁹ Anon. (2010), *LDD becijfert voor u: 137.760 nieuwe illegalen tegen 2020*, in: www.politics.be/persmededelingen/26074 (08/07/2010).
- ³⁰ Corijn, M.en Lodewijckx, E. (2009), *De start van de gezinsvorming bij de Turkse en Marokkaanse tweede generatie in het Vlaams Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens* (SVR-Rapport ; 2009/6). Brussel: DAR, Studiedienst van de Vlaamse Regering, p.5-6.
- ³¹ VRIND 2008. *Vlaamse Regionale indicatoren* (2009), p.281.